

ZPRÁVA O ČINNOSTI

Dům přírody Českého ráje

2023

Zpráva o činnosti Domu přírody Českého ráje 2023

Autoři textů a fotografií: zaměstnanci STŘEVLIK, p.o.

Dolánky u Turnova 2024

O DOMĚ PŘÍRODY ČESKÉHO RÁJE

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Provozovatel

Středisko ekologické výchovy
Libereckého kraje, příspěvková
organizace (STŘEVLIK)

Jizerská 190
463 62 Hejnice
IČ: 75053144

Adresa

Dům přírody Českého ráje
Dolánky u Turnova 9
511 01 Turnov

Kontakt

Telefon: +420 778 701 688
E-mail: dolanky@strevlik.cz
www.dumprirody.cz/ceskyraj/

Myšlenka Domů přírody

Chráněné krajinné oblasti představují přírodní a kulturní dědictví národního a nadnárodního významu, zároveň patří k nejvýznamnějším a nejatraktivnějším destinacím cestovního ruchu. Pro návštěvníky těchto oblastí vytvořila Agentura ochrany přírody a krajiny systém osvěty a informování veřejnosti od jednotných informačních panelů přes interaktivní naučné stezky, vyhlídky, ptačí pozorovatelný až po návštěvníká střediska – domy přírody, které v rámci programu Dům přírody doplňují na místech s vysokou koncentrací návštěvníků menší informační střediska.

Dům přírody realizuje osvětu a výchovu návštěvníka, obyvatele a uživatele chráněných území a směřuje je k pozitivnímu vnímání ochrany přírody a krajiny. Kultivuje jejich vztah k přírodě tak, aby cítili potřebu o přírodu a krajinu pečovat.

V současné chvíli funguje po celé České republice celkem 9 domů přírody, a to v CHKO Blaník, CHKO Český les, CHKO Český ráj, CHKO Litovelské Pomoraví, CHKO Moravský kras, CHKO Poodří, CHKO Slavkovský les, CHKO Třeboňsko a CHKO Žďárské vrchy. Otevření dalších domů přírody je v procesu.

Chráněná krajinná oblast Český ráj

Chráněná krajinná oblast Český ráj je vůbec první založenou chráněnou krajinnou oblastí na území České republiky. K jejímu založení došlo 1. března 1955.

„Český ráj je krajinou kontrastů. Unikátní pískovcová skalní města a náhorní plošiny střídají strmé propady do hlubokých údolí. Zdejší dalekým výhledům vévodí třetihorní sopky, obklopené harmonickou, mírně zvlněnou mozaikou lesů, květnatých luk, mokřadů, rybníků a tůní. Ráz krajiny, osídlené už od pohanských dob, dotváří původní vesnická architektura či romantické hrady a zámky.“

Dům přírody Českého ráje

Dům přírody Českého ráje v Dolánkách u Turnova byl otevřen veřejnosti 4. dubna 2016. Zkušební provoz byl zahájen ale již k 1. lednu 2016. Jeho sídlem se stala budova bývalé školy, která byla za tímto účelem zrekonstruována. Od 1. července 2021 je provozovatelem domu přírody STŘEVLIK, p.o.

Dům přírody se nachází v lokalitě, která je v letní sezóně hojně navštěvovaným místem v Českém ráji. V blízkosti se nachází turisty oblíbený Dlaskův statek, vyhledávané je také místo ke koupání nad jezem na řece Jizeře a kemp na jejím břehu, firma SUNDISK zde provozuje půjčovnu koloběžek a lodí, kolem prochází dálková cyklistická trasa Greenway Jizera.

Posláním Domu přírody Českého ráje je představovat veřejnosti jedinečné hodnoty a krásy naší nejstarší CHKO a současně jediného globálního geoparku UNESCO v České republice, jehož ředitelství sídlí právě v domě přírody.

Propagace

Propagace probíhá na různých kanálech – webové stránky DPČR, Facebooku, Instagramu. Komunikace se školami probíhá prostřednictvím komunikačních kanálů STŘEVLIKU (web www.strevlik.cz, pravidelné elektronické rozesílky školám). Informace zasíláme rovněž turistickým informačním centrům v celém Libereckém kraji. Mnozí z nich sdílí naše informace na svých facebookových stránkách, či umísťují na své výlepové plochy.

Web

www.dumprirody.cz/ceskyraj/

Facebook

www.facebook.com/dolanky/

Instagram

www.instagram.com/dumpriodyceskehoraje

Nejvíce pozornosti v propagaci bylo věnováno facebookovým stránkám Domu přírody Českého ráje. Dosah, návštěvnost a oblíbenost stránky od začátku roku 2023 výrazně vzrostli. K 31. prosinci 2023 měla facebooková stránka Domu přírody Českého ráje 920 sledujících.

Dům přírody Českého ráje v médiích

Dům přírody Českého ráje a jeho akce aktivně propagujeme na portálu *Kudy z nudy.cz*.

Akce sdílíme s informačními a návštěvníckými centry v regionu.

Nabídku našich akcí zasíláme do místního zpravodajství *Turnovsko v akci*.

Zavítala k nám také Česká televize za účelem natáčení pozvánky do Domu přírody Českého ráje, která byla odvysílána v sobotu 21. října 2023 v pořadu *Tam tam*.

NÁVŠTĚVNICKÁ VEŘEJNOST

- ✓ interaktivní přírodovědná expozice o Českém ráji
- ✓ informace, prodej regionálních produktů, výukových a vzdělávacích materiálů, upomínkových předmětů a drobného občerstvení
- ✓ turistická infrastruktura – toalety, odpadkové koše, místo pro odpočinek, občerstvení
- ✓ bezbariérový přístup do objektu
- ✓ exkurze, přednášky a akce pro návštěvnickou veřejnost

Interaktivní přírodovědná expozice o Českém ráji

Návštěvnické veřejnosti nabízí Dům přírody Českého ráje interaktivní přírodovědnou expozici o Českém ráji, kterou návštěvníky provází sokol stěhovavý, který je společně se zříceninou hradu Trosky symbolem CHKO Český ráj. Expozice je rozdělena do osmi tematických buněk, přičemž každá z nich se věnuje jednomu fenoménu Českého ráje – vznik pískovcových věží, povrchové tvary pískovce, vulkanická činnost, vertikální struktura skalního města, les, louka, rybníky a člověk v Českém ráji. Součástí expozice jsou interaktivní exponáty, díky kterým může návštěvník poznávat Český ráj poznávat všemi smysly.

Pro návštěvnickou veřejnost bylo v roce 2023 **otevřeno 1929 hodin ve 257 dnech**. Za tu dobu si zakoupilo vstupenku do expozice 599 dospělých návštěvníků, 1664 dětských návštěvníků, za snížené vstupné (65+, student) nás navštívilo 66 návštěvníků. Na rodinné vstupné zavítalo do expozice 231 rodin (2 dospělý + 2 nebo 3 děti). Několik škol využilo možnost po výukovém programu navštívit naši expozici za snížené vstupné, takových žáků bylo 82. Celkem tedy navštívilo expozici Domu přírody Českého ráje minimálně **3335 platících návštěvníků**.

Obchůdek

Dům přírody Českého ráje funguje také jako informační středisko – návštěvníci zde mohou získat informace o místě samém, o možnostech pohybu a pobytu v chráněném území a další informace z oblasti cestovního ruchu (zajímavé turistické cíle, naučné stezky v okolí, ubytování v okolí apod.).

V přízemí objektu se nachází obchůdek s regionálními produkty, výukovými a vzdělávacími materiály, upomínkovými předměty a drobným občerstvením. V roce 2023 **evidujeme 8209 prodejů v obchůdku**.

Turistická infrastruktura

Návštěvníci mohou v objektu využít také toalety zdarma. K dispozici jsou odpadkové koše a boxy na třídění odpad – sklo, papír, plast, hliníkové nápojové obaly. Dům přírody poskytuje návštěvníkům místo k odpočinku a k občerstvení. Před budovou jsou stojany na jízdní kola. V roce 2023 byl nově zřízen i tzv. infopoint – nástěnka s aktuálními informacemi a pozvánkami na akce v Českém ráji a blízkém okolí; stojan s letáčky a prospekty zdarma; turistická mapa Českého ráje, kde si mohou návštěvníci naplánovat svůj výlet.

OTEVÍRACÍ DOBA V ROCE 2023

LEDEN - ÚNOR

Sobota - Neděle 9.00 – 16.00

BŘEZEN

Úterý - Neděle 9.00 – 16.00

DUBEN - ZÁŘÍ

Úterý - Neděle 9.00 – 17.00

ŘÍJEN

Úterý - Neděle 9.00 – 16.00

LISTOPAD

Pátek - Neděle 9.00 – 16.00

PROSINEC

Pátek - Neděle 9.00 – 16.00

Bezbariérový přístup

Dům přírody má bezbariérový přístup a součástí budovy je výtah, který umožňuje bezbariérový přístup také do 1. a 2. NP. Toalety jsou uzpůsobeny tělesně postiženým.

Pronájem a zapůjčení prostor

Dům přírody Českého ráje disponuje sálem o kapacitě 50 osob a dalšími prostory, které je možné si zapůjčit. Ve spolupráci s městem Turnov jsme poskytli v roce 2023 prostory pro následující příležitosti:

- 13. a 14. ledna 2023 – Prezidentské volby 2023 I. kolo – poskytnutí volební místnosti,
- 17. a 18. ledna 2023 – Prezidentské volby 2023 II. kolo – poskytnutí volební místnosti,
- 4. února 2023 – Masopust na Dlaskově statku – poskytnutí sálu pro potřeby účinkujících,
- 6. března 2023 – Setkání obyvatel se starostou města Turnov – poskytnutí sálu pro setkání,
- 10. května 2023 – Žhavá Andalusie: přednáška fotografky Pavly Bičíkové – pronájem sálu,
- 1. listopadu 2023 – Za tajemstvím Mayů: přednáška fotografky Pavly Bičíkové – pronájem sálu.

Sezónní výstavy

V roce 2023 jsme hostili a organizovali celkem čtyři různé sezónní výstavy. Všechny čtyři výstavy byly pro návštěvníky zdarma nebo za dobrovolný příspěvek.

• Výtvarníci Českého ráje: kopie Paula Cézanna 4. března – 30. dubna 2023

Výtvarný spolek Výtvarníci Českého ráje z. s. z Turnova pro návštěvníky Domu přírody Českého ráje připravil kopie obrazů francouzského malíře Paula Cézanne (1839–1906), které si mohli prohlédnout v březnu a v dubnu v interiéru budovy.

• Český ráj očima dětí 4. května – 30. června 2023

V měsíci dubnu jsme vyhlásili výtvarnou soutěž pro děti s tématem *Český ráj*. Veškerá výtvarná díla, která nám zaslali účastníci výtvarné soutěže *Český ráj očima dětí*, jsme vystavili v budově domu přírody, aby se talentem mladých umělců mohli pokochat nejen autoři a jejich rodiny, ale také návštěvníká veřejnost.

• Zaostřeno na Jizerky 3. – 30. srpna 2023

Nadace Ivana Dejmalu pro ochranu přírody u nás i v letošním roce nechala vystavit fotografie z fotografické soutěže *Zaostřeno na Jizerky*. Jako již tradičně byla součástí výstavy kasička, kam mohli návštěvníci dobrovolně přispět na činnost nadace.

• Tváře úmluvy CITES 1. listopadu – 14. prosince 2023

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky nám zapůjčila putovní výstavu *Tváře úmluvy CITES*, která představuje druhy ohrožené komerčním využitím. Po zhlédnutí výstavy se návštěvníci mohli z nově získaných znalostí otestovat v malém kvízu.

Kopie obrazů Paula Cézanna od Výtvarníků Českého ráje

Výstava Český ráj očima dětí ze stejnojmenné výtvarné soutěže

Putovní výstava Tváře úmluvy CITES od Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

Exkurze, přednášky a další akce pro veřejnost

V roce 2023 připravil tým Domu přírody Českého ráje pro veřejnost řadu odborných exkurzí a tematických akcí.

Přehled akcí pro návštěvnickou veřejnost v roce 2023				
číslo	termín / čas	typ akce	název akce	účastníci
1.	5. 2. 2023	přednáška	Zázrak jménem les	14
2.	16. 2. 2023	přednáška	Zimní cestopisné čtvrtky: Uganda - Zelená perla Afriky	10
3.	18. 2. 2023	ostatní akce	Prezentace programu Dům přírody v Národním muzeu v Praze	300
4.	2. 3. 2023	přednáška	Zimní cestopisné čtvrtky: Tunisko	18
5.	4. 3. 2023	vernisaž výstavy	Vernisaž výstavy obrazů Výtvarníků Českého ráje - reprodukce obrazů Paula Cézanna	50
6.	30. 3. 2023	přednáška	Zimní cestopisné čtvrtky: Austrálie	17
7.	1. 4. 2023	exkurze	Exkurze Za pískovcovým fenoménem Českého ráje	11
8.	2. 4. 2023	dobrovolnictví	Uklidme Česko - Uklidme okolí Domu přírody!	3
9.	22. 4. 2023	celodenní akce	Den otevřených dveří aneb Křížem krážem domem přírody	150
10.	22. 4. 2023	exkurze	Co přinesla Jizera (spolupráce Geopark Český ráj, o.p.s.)	12
11.	23. 4. 2023	exkurze	Za obojživelníky Českého ráje	31
12.	4. 5. 2023	vernisaž výstavy	Vernisaž výstavy a vyhlášení výsledků výtvarné soutěže Český ráj očima dětí	45
13.	11. 6. 2023	exkurze	Za orchidejemi Českého ráje	21
14.	16. 6. 2023	ostatní akce	Muzejní noc aneb Noční život v lese	225
15.	1. 7. – 3. 9. 2023	ostatní akce	Turnovské léto: Stezka za poklady Českého ráje	694
16.	8. 7. 2023	exkurze	Archeologické léto – Hrad Zbiroh a Kalich českobratrský	22
17.	11. – 15. 7. 2023	ostatní akce	Letní výtvarné dílny Náruč (spolupráce Náruč Turnov)	200
18.	16. 7. 2023	exkurze	Archeologické léto – Archeologie Příhrazských skal II: Hrada a Klamorna	25
19.	12. 8. 2023	exkurze	Archeologické léto – Archeologie Příhrazských skal I	21
20.	19. 8. 2023	exkurze	Archeologické léto – Za příběhem hradu Děvín a těžbou železných rud	10
21.	27. 8. 2023	exkurze	Archeologické léto – Archeologie Příhrazských skal II: Hrada a Klamorna - druhý termín	17
22.	27. 8. 2023	exkurze	Mezinárodní den archeologie: Hrada a Klamorna na Mužském	19
23.	27. 8. 2023	ostatní akce	Netopýří noc	115
24.	21. 10. 2023	celodenní akce	Den stromů aneb Seznámení s paní Lípou	78
25.	22. 10. 2023	exkurze	Mezinárodní den archeologie v Českém ráji	7
26.	25. 10. 2023	přednáška	První Čech na pěti kontinentech (spolupráce Geopark Český ráj, o.p.s.)	33

Program *Dům přírody* v Národním muzeu v Praze

Národní muzeum v Praze a Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky spojili síly a umožnili domům přírody po celé České republice prezentovat svoji činnost návštěvníkům Národního muzea.

V sobotu 18. února odpoledne tak mohli návštěvníci Národního muzea vyzkoušet workshopy, které si pro ně jednotlivé domy přírody přichystaly.

Výprava Domu přírody Českého ráje dorazila s programem *Rok v netopýří kůži*. Návštěvníci si nejdříve vyrobili papírového netopýrka, se kterým pak proletěli celým netopýřím rokem. Připraveny byly čtyři úkoly, každý k jednomu ročnímu období - na jaře se musí netopýr po zimním spánku pořádně najíst, v létě zakládají netopýří samičky netopýří školky, na podzim se netopýři při podzimních přeletech páří, no a v zimě netopýr hibernuje, tedy spí.

Do workshopů se zapojilo téměř 300 návštěvníků.

Výtvarná soutěž a výstava *Český ráj očima dětí*

Během měsíce dubna se mohli mladí umělci zapojit do výtvarné soutěže *Český ráj očima dětí*. Do konce měsíce k nám do Domu přírody Českého ráje doručilo celkem 139 účastníků svá umělecká díla v rámci výtvarné soutěže.

Všechna tato díla jsme roztříдили do tematických kategorií, které nám samovolně vznikly - Krajinou Českého ráje, Památky a stavby Českého ráje, Fauna a flóra Českého ráje, kategorie 3D a kategorie MŠ pro nejmladší účastníky. První tři kategorie jsme vzhledem k množství příspěvků ještě museli rozdělit na tři věkové podkategorie, tedy 6-8 let, 9-11 let a 12-15 let.

Výherce jednotlivých kategorií jsme vyhlásili ve čtvrtek 4. května v 15 hodin v Domě přírody Českého ráje. Na slavnostním vyhlášení se sešlo celkem 45 účastníků soutěže nebo jejich hostů. Jednotlivé výherce jsme představili a odměnili malou cenou a pamětním listem. Nakonec jsme pozvali na pomyslné pódium také všechny ostatní účastníky, kteří dostali také svůj pamětní list a drobnost na památku.

Tímto byla výstava *Český ráj očima dětí* zahájena a hosté si mohli výtvořů všech účastníků prohlédnout doslova po celé budově. Jako odměnu si mohli účastníci a jejich doprovod prohlédnout zdarma také expozici o Českém ráji a nabídnout si malé občerstvení.

Den otevřených dveří aneb *Křížem kráčem domem přírody*

V sobotu 22. dubna přesně v 9:00 jsme otevřeli téměř všechny dveře domu přírody a nechali je otevřené až do 17:00. Proč? Den Země jsme oslavili Dnem otevřených dveří.

Pro návštěvníky, kteří k nám v sobotu zavítali, byl připraven plánec s osmi stanovišti. Na každém stanovišti jsme návštěvníkům odhalili jednu z našich činností. Na každém stanovišti čekalo na návštěvníky také razítko, které si otiskli do svého plánu. Kdo správně vyplnil celý plánec, získal jako odměnu pohled z Českého ráje.

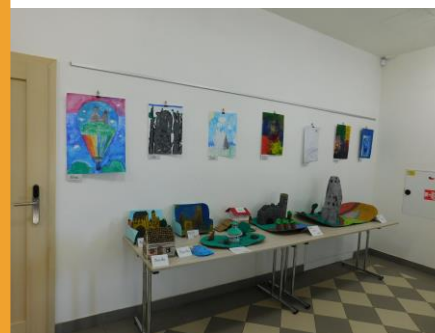
Akce se zúčastnilo na 150 návštěvníků, převážně rodiny s dětmi. Díky krásnému počasí se zúčastnili také návštěvníci, kteří původně o akci nevěděli.

Představení programu *Dům přírody* v Národním muzeu

Vyhlášení výtvarné soutěže *Český ráj očima dětí*

Výstava *Český ráj očima dětí*

Den otevřených dveří hravě

Domem přírody Českého ráje provedl návštěvníky podrobný plánec

Exkurze

• Za pískovcovým fenoménem Českého ráje

Ani letos nechyběla exkurze z oblíbeného cyklu Za pískovcovým fenoménem Českého ráje. V sobotu 1. dubna jsme se s archeologem a expertem na pískovcový fenomén Petrem Jenčem vydali do oblasti Zbirohu, Besedických skal a Sokolu. Účastníci si mohli na pokusu se střelečským pískovcem vyzkoušet, jak se formoval Český ráj.

• Za obojživelníky Českého ráje

V neděli 23. dubna se sešlo u rybníku Vidlák více jak třicet fanoušků obojživelníků, aby se společně se zoologem AOPK ČR Václavem Lukou vydali prozkoumat svět obojživelníků Českého ráje. Od hráze rybníku Vidlák jsme se přesunuli do přilehlého rašeliniště, kde probíhaly první pokusy o odlov obojživelníků. Účastníkům exkurze se poštěstilo spatřit kuňky, čolka horského a čolka obecného. Kromě obojživelníků však obohatily odlov také různé vodní breberky.

• Za orchidejemi Českého ráje

Botanik Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky Jan Višinský nás provedl místy, na kterých rostou perly Českého ráje – orchideje. Z Koberov jsme prošli po hřebeni Fialníku přes Klokočí do PP Podloučky a přes obec Loučky zase zpět do Koberov. Během této krátké procházky jsme ze čtrnácti druhů orchidejí, které se v Českém ráji vyskytují, objevili například hlístník hnězdák, bradáčka vejčitého, okrotici bílou i červenou nebo pětiprstku žežulník.

Turnovské léto: Stezka za poklady Českého ráje

V rámci Turnovského léta 2023 jsme připravili mini naučnou stezku po Domě přírody Českého ráje a jeho pozemku. Průvodcem návštěvníků se stal sedmihlavý drak Ráječek. Každá z jeho hlav hlídá jeden z pokladů Českého ráje a na sedmi zastaveních je návštěvníkům představila. Malým i velkým účastníkům stezky jsme tak hravou formou představili fenomény Českého ráje a jejich ochranu.

Archeologické léto v Českém ráji

Série exkurzí v rámci Archeologického léta v Českém ráji čítala v roce 2023 pět exkurzí, kterých se zúčastnilo celkem 95 osob. Letos jsme s archeologem a expertem na pískovcový fenomén Petrem Jenčem zavítali do lokalit Příhrazských skal, Besedických skal a na Českolipsko.

Netopýří noc

27. srpna jsme oslavili Mezinárodní noc pro netopýry na akci *Netopýří noc*. Návštěvníci, kterých dorazilo na akci 115, se dozvěděli, co dělá netopýr celou zimu, čím tráví noci na jaře, kde se ubytuje na léto a proč je podzim netopýřím obdobím lásky. Vyrobili si papírového netopýrka a setkali se díky odborníci z ČESON také s živým netopýrem. Akce se zúčastnilo také Eurocentrum Liberec a aktivitami pro malé i velké. Ti, kteří se vydali na komentované pozorování netopýrů, si mohli vyzkoušet práci s detektorem netopýrů.

Na exkurzi Za obojživelníky Českého ráje

Na exkurzi Za orchidejemi Českého ráje

Stanoviště na mini naučné stezce Za poklady Českého ráje

Práce s detektorem netopýrů na Netopýří noci

Oslava Dne stromů aneb Seznámení s paní Lípou

Oslava Dne stromů aneb *Seznámení s paní Lípou* se uskutečnila v sobotu 21. října za slunečného a na podzim teplého počasí v areálu Domu přírody v Dolánkách u Turnova.

Letošní oslava byla ve znamení lípy. Bohatý program představil lípu návštěvníkům jako váženou dámu, léčitelku, módní ikonu, snadno rozpoznatelnou a užitečnou dřevinu, která je rozhodně plná překvapení.

Hned při vstupu do areálu návštěvníky přivítala paní Lípa, od které dostali kartičku s lipovým kvízem. Na někdy trochu zapeklité otázky získali návštěvníci odpovědi na celkem 6 stanovištích. Kdo dorazil na letošní oslavu Dne stromů, se dozvěděl, jak se stala lípa naším národním stromem a kde všude na našich státních symbolech ji najdeme. V mapě Českého ráje si mohl také najít Památné lípy našeho regionu. S lípou jako léčitelkou se mohl seznámit v bylinkové čajovně a vyrobit si také vlastní bylinkovou směs na dobrý spánek, na dobrou náladu anebo čaj při nachlazení. Lipové dřevo jsme představili také jako oblíbený materiál řezbářů a šikovní návštěvníci si mohli na památku vypálit obrázek do dřevěného pancátku. Dále se účastníci akce dozvěděli, jak se lípa obléká v průběhu roku a mnoho dalších zajímavostí, které leckteré překvapily. Ti, kteří zvládli odpovědět správně na všechny otázky lipového kvízu, dostali při odchodu od paní Lípy za odměnu perníková srdíčka jako upomínku na tvar lipového listu, díky kterému je lípa nezaměnitelná s jinými listnatými stromy.

Studentky Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci si přichystaly divadýlko o tom, jak se zrodila Lípa a našla si své místo na světě. Na zahradě domu přírody ho s velmi povedenými papírovými panenkami sehrály celkem třikrát.

Slunečné a teplé počasí lákalo k výletům do přírody a i přesto se akce zúčastnilo **78 návštěvníků**.

Celá akce byla ZDARMA a to včetně návštěvy expozice Domu přírody.

S paní Lípou na Dni stromů

Vypalování do dřeva v dílničce

Míchání bylinných čajů s lípou

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY PRO MŠ, ZŠ A ORGANIZOVANÉ DĚTSKÉ SKUPINY

Provozovatel připravil v roce 2023 nabídku blokových (2 hodiny) ekologicko-výchovných programů (EVP) a jednodenních (5 – 7 hodin) terénních exkurzí pro mateřské školy, základní školy, střední školy a organizované dětské skupiny. Nabídka byla zveřejněna na stránkách Domu přírody Českého ráje a STŘEVLIKu. V roce 2023 bylo realizováno celkem **94 environmentálních výukových programů**. Těchto programů se zúčastnilo celkem **1678 dětí/žáků/studentů**.

Blokové ekologicko-výchovné programy realizované v roce 2023			
věková skupina	počet programů / 2023	počet účastníků / 2023	počet osobohodin / 2023
EVP MŠ	49	875	1750
EVP ZŠ I.	42	758	1588
EVP ZŠ II. + SŠ	3	45	218,5

Součástí nabídky pro školní rok 2023/2024 byly následující blokové EVP a terénní exkurze:

EVP Čarovné bylinky

věková skupina: MŠ, ZŠ I.

téma: léčivé účinky bylinek, péče o rostliny

Společně s bylinkářkou poznají děti tajemství bylinek – jejich vzhled, chuť, vůni i léčivé účinky. Naučí se, jak se starat o bylinkovou zahrádku – doma nebo na zahradě, jak bylinky zpracovávat a jak z nich míchat léčivé lektvary v podobě čajů.

EVP Na křídlech Modráska

věková skupina: MŠ, ZŠ I.

téma: život motýla, ohrožení populace motýlů

Děti se promění v motýly a prostřednictvím navazujících her se seznámí s našimi nejběžnějšími druhy motýlů, jejich prostředím, potravou, stavbou těla a především s jejich vývojem, který si děti projdou od naklazení vajíček až po vylétnutí nových motýlků. Na závěr si motýly netradiční technikou vyrobíme.

EVP Putování s veverkou Zrzečkou

věková skupina: MŠ, ZŠ I.

téma: život veverky, jak pomáhat veverkám

Chcete se dozvědět, jak poznáte, že ve vašem lese žije veverka? Vyzkoušíte si také, jak obtížně si veverka připravuje zásoby potravy na zimu a jak si buduje svá hnízda. Dozvíte se, jaké prostředí veverce vyhovuje a co ji naopak ohrožuje. Jak můžeme my lidé vytvářet vhodnější prostředí i na našich zahradách? A kde všude můžeme veverku pozorovat? Zapojte se společně s námi do zmapování výskytu veverek mobilem.

EVP Tajemství netopýří jeskyně

věková skupina: MŠ, ZŠ I.

téma: netopýří život, ohrožení netopýřů v krajině

Pomocí několika her se děti seznámí s opravdu velmi zajímavým způsobem života netopýřů. Naučí se, kde netopýř žije a jaké úkryty využívá, čím se živí a jak loví svou potravu. A především si při tom důkladně potrénují svůj sluch. Na závěr si také vyrobí malého netopýře.

EVP Českým rájem křížem krážem

věková skupina: ZŠ I.–II.

téma: fenomény Českého ráje

Pojďme společně poznávat krásy Českého ráje v Domě přírody v Dolánkách, Na interaktivní vedenou prohlídku expozice navážeme zábavnou hrou, kde prověříme vaši pozornost a paměť.

EVP Kdopak by se vlka bál?

věková skupina: ZŠ I.–II.

téma: návrat velkým čelem do české krajiny – vlk

Vlk má své místo v přírodě i v naší kultuře. Vzbuzuje respekt a obdiv, někdy ale i obavy. Lidé vlky uctívali, ale také nemilosrdně pronásledovali. Nyní se k nám do krajiny vlk postupně začíná vracet a plnit svou roli v přírodě. Během programu vyvrátíme některé mýty o vlčích a naučíme se, jaký život vlk skutečně žije a proč je jeho přítomnost v přírodě žádáná.

EVP Letem ptáčím světem

věková skupina: ZŠ I.–II.

téma: ptactvo Českého ráje

Ptáci jsou nedílnou součástí našeho životního prostředí – můžeme je vidět či slyšet ve dne i v noci po celý rok, v přírodě i ve městě. Mohou nám proto připadat všední a nedůležití a často přestáváme vnímat jejich přítomnost. Proč jsou ptáci vlastně důležití, co je ohrožuje a jak jim můžeme pomáhat? Nejen s dalekohledem v ruce objevujeme s dětmi ptačí říši.

EVP O Vánocích se zvířátky

věková skupina: MŠ, ZŠ I.

téma: lesní zvířata a její strategie v zimě

Společně s dětmi se vydáme do zimního lesa. Během programu se seznámíme s různými strategiemi zvířat pro překonání zimního období. Naučíme se poznávat jejich pobytová znamení a osvojíme si, jak můžeme zvířatům pomáhat v zimě.

EVP Z pohádky do Ráje

věková skupina: MŠ, ZŠ I.

téma: fenomény Českého ráje, známá místa z pohádek

Prostřednictvím pohádek, které se v Českém ráji natočily, se seznamujeme s tématy historické stavby, skalní města, louky a orchideje, řeč zvířat, lesy, sopečná činnost, drahé kameny. Každé téma je hravou formou procvičeno a na závěr ukotveno přes postavu draka.

Expedice Besedické skály - Kalich a Zbiroh

věková skupina: ZŠ II., SŠ

téma: historie Besedických skal, pískovcové fenomény

Česká historie zapsaná do skalního města. Exkurze je kromě přírodních krás Českého ráje věnovaná středověkému hradu s unikátním teplovzdušným vytápěním, úkrytům českých bratří a evangelických kněží v pobělohorské době, romantismu, národnímu obrození, počátkům turistiky a období první republiky.

Expedice Drábovna

věková skupina: ZŠ II., SŠ

téma: historie zapsaná v pískovci, historické osídlení skalního města Drábovna

Exkurze za geologickými a archeologickými poklady do klidného skalního města Drábovna u Malé skály. Poznáte stopy, které ve skalách zanechal zub času, druhohorní živočichové či dávní lomaři a kameníci. Vydáte se také za pravěkými sběrači a zemědělci a navštívíte zříceninu středověkého sídla na Drábské skále.

Seznamte se, Geopark UNESCO Český ráj

věková skupina: SŠ

téma: Geopark Český ráj, voda jako činitel Českého ráje

Výukový a badatelský program v prostředí Geoparku UNESCO Český ráj v Dolánkách u Turnova s geoenvironmentální tematikou zaměřený na geologii, roli vody v geologických procesech a její význam pro flóru, faunu a člověka a rizika znečištění člověkem.

Program vytvořila Geopark Český ráj, o.p.s.

EVP Co bylo dřív: vejce nebo slepice

věková skupina: MŠ, ZŠ I.

téma: životní cyklus ptáků, jaro, Velikonoce

K jaru a Velikonocím neodmyslitelně patří vajíčka, kuřátka a slepičky. Společně s dětmi si prožijeme životní cyklus slepice – od vajíčka po dospělou slepičku a vyrobíme si velikonoční dekorace s nimi spojené. Na příkladu slepice děti porozumí životnímu cyklu ptáků, symbolice vajíček během Velikonoc, kuřete jako symbolu jara.

Expedice Besedické skály

věková skupina: ZŠ II., SŠ

téma: geologie v Českém ráji, historie Českého ráje, pískovcové fenomény, vulkanismus v Českém ráji

Exkurze do geologické historie severní části Českého ráje. Na praktických příkladech představíme dějiny Českého ráje od prvohor do současnosti, geologické procesy, jejich stopy a důsledky pro současnou krajinu. Téma pískovců je na sokolu doplněno o projevy třetihorního vulkanismu.

Expedice Příhrazské skály

věková skupina: ZŠ II., SŠ

téma: člověk ve skalním městě, ohrožení pískovcových skal

Exkurze do jedné z nejhodnotnějších a nejatraktivnějších částí Českého ráje – přírodní rezervace Příhrazské skály. Zaměříme se na středověká sídla na skalách, využívání jeskyní a převisů od pravěku do současnosti a fenomény, které křehkou krásu Českého ráje nejvíce ohrožují.

FINANCOVÁNÍ A HOSPODAŘENÍ

Výnosy v roce 2023

Položka	Výnosy v Kč
Výnosy celkem	1.719.340,03
Výnosy z prodeje služeb z toho:	887.494,56
- výnosy ze vstupného expozice	170.909,10
- výnosy z výukových programů	129.640,00
- výnosy z pronájmu vybavení a prostor	8.206,61
- výnosy z příspěvku AOPK ČR	494.838,00
Výnosy z prodaného zboží	631.793,46
Ostatní výnosy z činnosti	52,01
Dotace z rozpočtu města Turnov	200.000,00

Náklady v roce 2023

Položka	Náklady v Kč
Náklady celkem	2.453.467,80
Materiál pro ekologickou výchovu	11.305,24
Materiál ostatní	55.068,85
Spotřeba el. energie	185.537,90
Vodné, stočné	2.044,54
Prodané zboží	453.805,91
Opravy a udržování	3.671,00
Cestovné	7.039,00
Náklady na reprezentaci	4.010,74
Ostatní služby z toho:	203.232,47
- služby související s provozem objektu	55.993,38
- Ekodny, lektorné, vzdělávání	50.248,68
Mzdové náklady a náklady OON	1.500.772,00
Ostatní náklady z činnosti	13,21
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	26.966,94

Činnost Domu přírody Českého ráje je podpořena z prostředků Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky, Libereckého kraje prostřednictvím provozního příspěvku STŘEVLIKu a Města Turnov.

